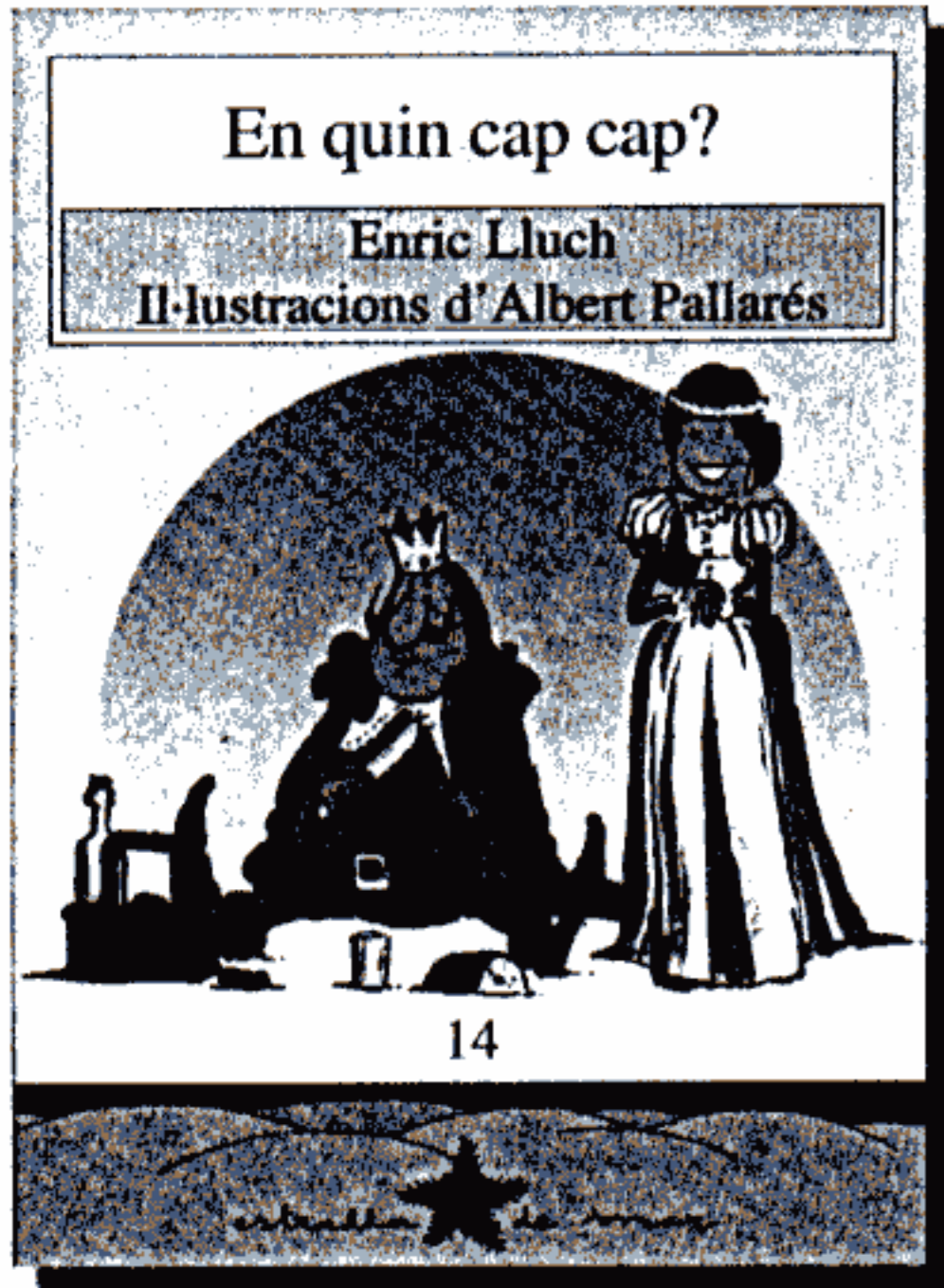

INFANTIL I JUVENIL

El món d'Enric Lluch

En quin cap cap? Enric Lluch. Il·lustracions d'Albert Pallarés. Edicions del Bullent. Col·lecció Estrella de Mar, 1999.

Eugeni: un geni mal geni. Enric Lluch. Il·lustracions de Paco Giménez. Marjal grup edebé, 1997.

ENRIC Lluch és un dels nostres autors més llegits en això que han etiquetat com a literatura infantil. Què vol dir això? Ras i curt, que pregunteu entre allò que en diuen primers lectors (n'hi ha segons, tercers, potser últims, lectors?) per *L'àngel propulsat* i, de seguida, de carrereta, us contestaran: *i el dimoni emplomat*; o feu la prova amb *El rei Panxut* redola perquè la resposta serà: *i el rei Primal s'envola*. I tots han gaudit amb *Neu i gossos... i Quin embolic!* i *Les lletres fan fugina*, per citar-ne només alguns títols d'aquest escriptor que s'ha guanyat (a força de llibres premiats, editats, traduïts i llegits!) un lloc de privilegi entre aquelles criatures que riuen de bona gana quan la cosa té gràcia, que s'emocionen quan cal i que es creuen el que cal creure's i, el que no, no, tinguen set anys o setanta.

En *En quin cap cap?*, finalista del VII Premi Carmesina de Narrativa Infantil 1999, Lluch planteja un tema clàssic i sap trobar amb encert la manera de capgirar-lo i fer-lo seu: el país que s'ha quedat sense reis, amb la qual cosa els consellers han de buscar substituïts per als càrrecs. El ganxo narratiu del conte rau en bona part (a més d'un plantejament ràpid, un nus ben desenvolupat i un desenllaç on no hi ha cap carta tret de la màniga) en un ús intel·ligent i graciosíssim de la veu del narrador que ens va descabdellant la història amb jocs innocents de llenguatge construïts a través d'acudits lingüístics, de capgiraments inesperats de frases fetes i expressions i d'un fil continu d'eixides humorístiques, on tot plegat fa que la lectura siga un plaer que no té res a veure amb els contes dessaborits pretesament per a infants i sí amb la literatura.

Eugeni: un geni mal geni, Premi Samaruc 1998, és un relat de més ambició argumental i temàtica: el geni Eugeni és perillós solt, perquè es menja totes les paraules boniques, s'ha escapat i... Però l'obra creix quan descobrim quines són les paraules boniques i quines les falses. En aquesta història, igual que en l'anterior, els aclucaments d'ull que l'autor llança de tant en tant al lector ens parlen de l'actualitat (que no vol dir caducitat) i frescor dels seus textos. Lluch aprofita per a fer una reflexió sobre les paraules i el seu ús, del qual ell és un mestre indiscutible, com ens demostra també en aquesta narració.

Per tot això no ens ha de sobtar que Enric Lluch siga un dels autors amb més predicament entre aquests bons lectors, alguns dels quals són més joves que l'autor.

VICENT BORRÀS

Els àlbums de Tàndem

El bebè més gran del món. Carmela Mayor. València. Tàndem, 1998.

El bebè més dolç del món. Montse Gisbert. València. Tàndem, 1999.

TÀNDEM Edicions ens ha sorprès amb una magnífica i arriscada col·lecció d'àlbums il·lustrats de gran format i a tot color. Són llibres on els infants descobriren els altres bebès del món animal i els adults tot un univers pictòric pròxim a Marc Chagall i Jean Dubuffet. Aquest àlbum d'autor, obra de Carmela Mayor, ens delecta amb el seu especial «art brut» tan pròxim a eixa psicologia infantil que sempre reproduïx el que sap i no el que veu.

La força plàstica del conte arrossega el text fins a integrar-lo visualment en part de la imatge. Tanmateix, no podem deixar de banda el que les paraules ens revelen: l'aventura del naixement d'una balena anunciada joiosament per la mare, l'espera entre deu i dotze mesos que el bebè passa creixent i jugant dins d'eixa placenta càlida i acollidora, i per fi el naixement i la descoberta del món. Les darreres pàgines donen uns tocs d'informació dels cetacis per als lectors més curiosos.

I ara parlem de la il·lustració, d'aquestes magnífiques narracions plàstiques prenyades d'humor i de llibertat que respira tot l'àlbum. Il·lustracions de colors càlids amb molta textura i matisos variats d'eixos colors que encisen els nens en explorar-los. L'artista barreja codis infantils amb representacions informatives tre-

tes de diaris, revistes, enciclopèdies... Ja les guardes mostren diversos motius seqüencials del personatge principal en situacions lúdiques (el bebè jugant amb una àncora, dins d'una ampolla, pouant en la mar, tocant el piano, fent equilibris, llegint, viatjant, volant...). El llenguatge sintètic de la imatge amaga una gran càrrega poètica. La intenció volumètrica busca més l'expressivitat de la forma que el llüiment, i l'aplicació del color sense límits dóna textures i matisos variats.

El segon títol de la col·lecció, a càrrec de Montse Gisbert, s'endinsa en el món de les abelles seguint la mateixa línia del volum comentat: una bonica descoberta a compartir amb els infants. Totes dues autores van rebre el 1998 el Premi Nacional d'Il·lustració que atorga el Ministeri de Cultura de l'Estat Espanyol. Es publica també en castellà.

TERESA LLABATA

La màgia del joc

El misteri del quadre. Mercé Viana. Madrid. Alfaguara/Voramar, 1998.

ELISETA, una xiqueta entremaliada, passarà uns dies amb els seus oncles mentre sa mare se'n va de viatge; fins ací una situació ben quotidiana. Però vet aquí que Eliseta mai no pot estar aturada, li encanta jugar, jugar les vint-i-quatre hores del dia. Això fica molt nerviosos els oncles, que ja no se'n recorden ni de com s'escriu la paraula Joc. L'única dèria d'aquesta parella d'adults són les antiguitats i, especialment, un marc antic que van aconseguir en una subhasta a Xàtiva.

Jugant jugant, la menuda es clava darrere del quadre i juga a ser una pintura. Sense saber com, la xiqueta ha quedat tancada dins del marc, cosa que la diver-

teix moltíssim, mentre els oncles viuen les situacions més insospitades per a poder recuperar la neboda.

Mercé Viana, una de les nostres escriptores més prolífiques, amb una trentena d'obres publicades, ens presenta ací una història ben atractiva, on la fantasia i el bon humor són presents al llarg de tota la narració. Sap crear una atmosfera on els adults que no són capaços de participar del joc que es planteja viuen una situació d'angoixa permanent; mentre que la resta dels personatges, i molt especialment la menuda, estan tranquils i encantats amb aquesta aventura. El llenguatge àgil de la novel·la plasma, molt encertadament, els registres que empren els nostres infants. L'interès de la història es manté viu fins al final. I de segur que, aquest misteriós quadre, continuarà fent un bon grapat de bons lectors en valencià.

Univers fantàstic de Mercé Viana està poblat de savis que provoquen problemes insospitats, vampirs mellats, fantasmes porucs, xicotets mags superdotats, fades... Una fantasia reivindicada per l'autora en el total de la seua obra. Ella sap, com a bona pedagoga que és, la importància de l'element fantàstic en la formació de l'infant, per a nodrir la seua imaginació i convertir-lo en un ésser creador.

Les imatges en blanc i negre que il·lustren la narració, a càrrec de María José del Amo, són totalment realistes i empren recursos propis del còmic.

TERESA LLABATA

L'extinció d'una espècie

El tigre de Tasmània. Vicente Muñoz Puelles. Traducció de Josep Palomero. Tabarca Llibres. València, 1999

CREC que no li passa a tothom, però hi ha persones que senten una atracció irracional i irresistible envers els animals, especialment els indòmits; o tal vegada és un sentiment més ampli envers la Natura que es materialitza de manera singular davant d'una criatura salvatge -salvatge, ben entesos, en el sentit de no ensinistrada ni domèstica-; aleshores s'estableix una comunicació inexplicable, profunda i íntima entre tots dos éssers, inexplicable la curiositat i la confiança que naix *tout*

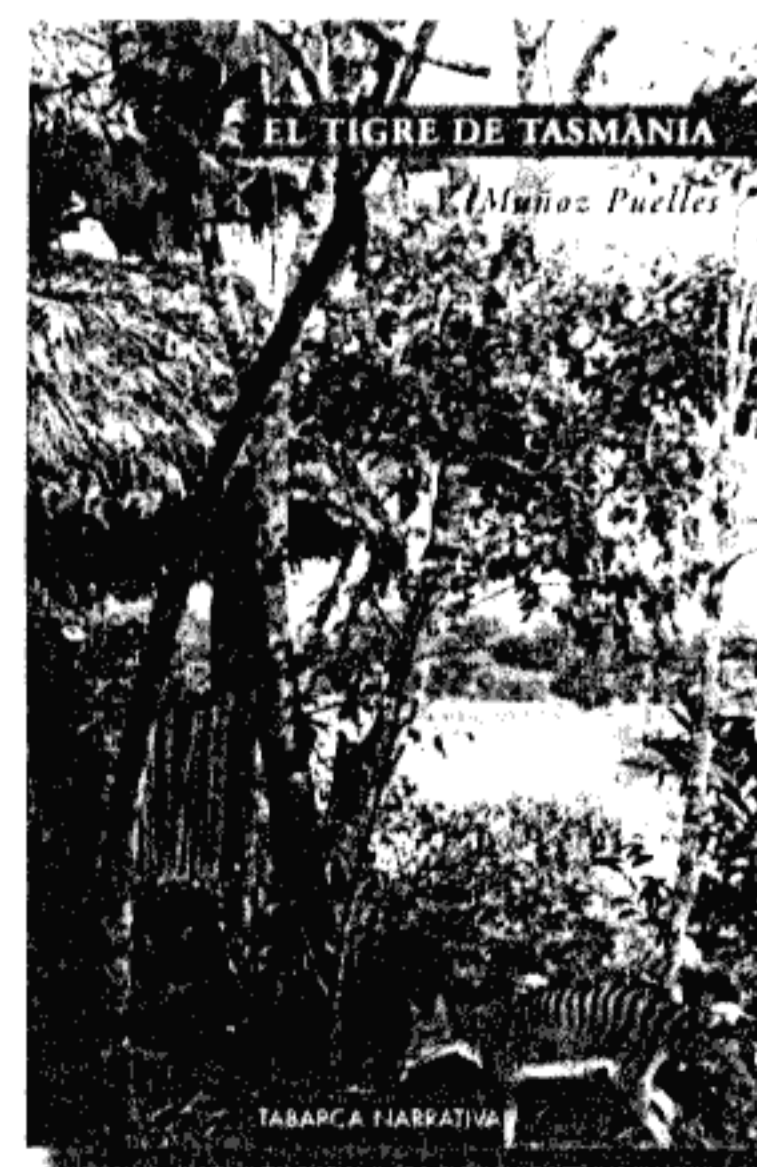
suite entre persona i animal i la certitud que cap dels dos no farà mal a l'altre -malauradament, tantes vegades ha traït l'home a la bèstia...

És aquesta passió la que mou Brenno Brandes, protagonista i narrador alhora, la vida del qual apareix dividida entre l'abans -una vida avorrida i grisa com a escriptor de *westerns* tòpics- i el després del tigre: sap de la seua existència per casualitat -a partir de la mort d'un veí amb qui no havia creuat més de quatre paraules- i des d'aleshores es converteix en raó de la seua existència: aprèn les característiques i els costums del til·lací -tigre marsupial o de Tasmània- i, malgrat que es considera una espècie extingida des del 1933, investiga fins a trobar motius suficients per a creure -i convèncer els altres- que encara en resta algun exemplar.

El tigre de Tasmània té tots els ingredients de la novel·la d'aventures: el periodista descregut que s'obsessiona amb l'animal; l'exploradora intrèpida, dona senzilla i valenta, disposada a tot per defensar els seus ideals; l'expert investigador del Museu d'Història Natural; els preparatius de l'expedició a la selva de Tasmània; la recerca infructuosa; el caçador mercenari; el vell que cuidava del darrer til·lací en captivitat; i un final tristament esperat, tràgicament intuït pels indicis que l'autor deixa caure al llarg d'aquesta commovedora història.

Malgrat el lamentable nombre d'errades tipogràfiques d'aquesta edició, *El tigre de Tasmània* és una obra rodona, perfecta, que enganxa el lector des del primer capítol i que li deixa el regust amarg d'una derrota anunciada.

ARANTXA BEA

Tres ales menudes

Marta la curiosa. Enric Lluch. *Carlota, a la banyera!* Josep Maria Chordà. *Guillem Bellés, de feres entés.* Vicent Marçà. Edelvives.

A poc a poc, l'editorial Edelvives, a través de la seua col·lecció Ala Delta, distribuïda en quatre sèries segons l'edat a què van destinats els llibres, ha anat creant un interessant fons editor que, a hores d'ara, va arribant a una apreciable continuïtat. Una col·lecció que alterna autors amb obra consolidada amb altres que s'inicien en la literatura infantil en la nostra llengua. Una aposta, per tant, d'equilibri entre la veterania i els autors novells. Els tres llibres de què tot seguit donem notícia responen a aquesta política editora que coordina Josep F. Chaqués des dels seus inicis. Dues obres d'escriptors amb gran experiència i nombrosa obra publicada, malgrat la seua dedicació tardana al món de la narrativa, com ara Enric Lluch i Vicent Marçà, i l'estrena en la literatura infantil de Josep Maria Chordà, un nou autor que s'endinsa en les lletres valencianes amb aquesta primera obra.

Marta la curiosa és un recull, dirigit als més menuts, de cinc contes units pel fil conductor d'una xiqueta escodrinadora i inquieta i un vell llibre barbut i polsós que enceten una relació amigable de contador i lectora. Històries que es mouen entre el desig de ser diferents -un gat que vol ser peix, un fantasma que decideix ser home, un ratolí que vol aparentar...- i la prudència esdevinguda virtut d'assumir la vida que portem amb

totes les seues mancances. Històries que frueixen del sentit de l'humor i del llenguatge fresc i directe d'Enric Lluch, un dels autors més prolífics i exitosos, guardonat amb els més importants premis de la nostra literatura infantil (Samaruc, Joan Amades, Vicent Silvestre dels Premis Ciutat d'Alzira) i que, a hores d'ara, ja compta amb una obra important traduïda al castellà.

Un domador de tigres de Bengala que actua en un circ amb l'irònic nom de Vigotsky -ai las!, el que fa el malson constructivista imperant en el sistema educatiu- menarà Guillem, el protagonista de la història de Vicent Marçà *Guillem Bellés, de feres entés*, a tractar d'imitar-lo convertint-se en un domador famós, que vol triomfar, com no! (de nou la fina ironia de Marçà), en les famoses capitals de Borriana, París i Londres. Vet ací l'inici de l'atractiu llibre. La resta és l'ocurrent aventura de Guillem, un espavilat infant de les muntanyes castellonenques, per a convertir-se en domador a partir de les bestioles domèstiques. Els problemes començaran quan l'aviram, a partir dels ensenyaments de Guillem, s'organitze en assemblea reivindicativa davant els humans... Un homenatge suggerent a *La revolta dels animals* de George Orwell en versió ecològica.

«No hauria pensat mai que això de prendre el bany cada dia arribaria a agrada-me tant». Amb aquesta arrodonida frase inicial del llibre, i amb una sostinguda i desimbolta primera persona, comença l'aplec de contes *Carlota, a la banyera!*, de Josep Maria Chordà. Vuit contes narrats pel pare de Carlota per a motivar els dos fills, una mica trapelles, a prendre el bany -els usos pràctics de la literatura són insondables!-, que naixen a partir d'esdeveniments quotidians com ara la manca de gana, uns deures per fer, una planteta que cal portar a escola... que es converteixen en faules fantàstiques (esquirols sabuts, castells encantats, roures viatgers...), de la mà d'un pare amant. Una opera prima d'aquest nou escriptor borrianenc que esperem que tinga feliç continuïció.

ALFRED RAMOS

Un tomb per la nostra terra

Rodant, rodant. Marc Antoni Adell. Carena editors. València, 1999.

DES del ja clàssic viatge del botànic Antoni Josep Cavanilles, han estat diversos els autors que han viatjat per les terres valencianes i han explicat allò que hi han vist, des de Joan Fuster als viatges més recents per algunes comarques realitzats per Bernat Capó o Josep Maria Espinàs. El llibre de Marc Antoni Adell agafa com a fil conductor del seu viatge un grup de xics i xiques de segon d'ESO d'un institut de Maó i d'un altre d'Alfagar, els quals, acompanyats pels seus tutors Tomeu i Empar, faran deu rutes on coneixeran ben a fons totes les comarques valencianes.

Els mestres, tots dos de Socials, inicien el viatge ben aprovisionats de bibliografia i amb uns alumnes ideals, disposats a prendre apunts i a fotografiar els llocs per on passen, i a preguntar constantment per la seua curiositat i interès per saber coses. Això servirà perquè el lector conega, juntament amb els joves, la geografia física, els noms dels principals rius i muntanyes, les característiques econòmiques o la densitat demogràfica de cada comarca i, sobretot, els aspectes culturals i històrics; d'aquesta manera, es presenten les diferents variants dialectals de la nostra llengua, i les dades més importants dels personatges, monuments, ciutats, obres d'art i esdeveniments històrics que ens configuren als valencians com a poble. A més, l'autor, per fer més agradable la lectura, se serveix de dos recursos: un extret del magnífic treball del professor Sanchis

Guarner *Els pobles valencians parlen els uns dels altres*, del qual sovint són aprofitades les dites arreplegades per il·lustrar de manera simpàtica el pas per algunes poblacions; l'altre recurs són les cançons d'autors valencians com ara Raimon, Paco Muñoz o Al Tall, que conformen la banda sonora del llibre.

Al lector convencional li recomanariem una lectura espaiada del llibre, fruita poc a poc de cadascuna de les rutes, perquè llegit tot d'una tirada pot produir un cert empatx de dades. Tanmateix, aquest llibre és una magnífica eina de treball per a l'escola en les matèries de Socials o Valencià, adreçat sobretot als alumnes del primer cicle de l'ESO, ja que es completa amb una gran quantitat de fotografies, una bona part de les quals de Francesc Jarque, i nombrosos mapes, així com un ampli vocabulari de mots i frases fetes.

JOSEP M. SAN ABDON

La curiositat formativa

Peter Snyder. David Nel·lo. Edicions del Bullent. Picanya, 1999.

AMB aquesta obra, David Nel·lo (Barcelona, 1959) aconseguí -i cal dir que molt merescudament- el XVIII Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor del 1998, un premi que, cada any, va assolint més prestigi, més qualitat i més presència en el món editorial en català, sobretot al País Valencià. I dic merescudament amb tots els ets i uts, ja que llegir els noms dels membres del jurat (Àlvar Banyó, Francesc J. Bodí, Àlan Greus, Empar Martínez i Núria Sendra) ja és tota una garantia de

qualitat. Efectivament, quan el lector s'acoste a les pàgines d'aquest ben suggerent i molt ben construït llibre hi trobarà de tot, en una barreja molt ben trenada i atractiva -i ho dic sense cap mena de concessió a cap galeria- de llibres que abasten un ventall tan ampli com ara des de l'arxiconegut *Lord Jim* de Conrad (pel component d'aventures i d'encontres amb cultures ben diferents a la pròpia) fins a llibres com ara *Diari d'un jove maniàtic*, de Macfarlane i PcPherson, o el film taquiller *Sol a casa*. Dins d'aquesta barreja m'atreviria a incloure aquest nou llibre del músic i escriptor David Nel·lo, qui ha viscut -i això es nota en les seues novel·les per la situació dels personatges i la descripció d'ambients i maneres de veure el món- a ciutats ben diverses com ara París, Londres, Budapest i Melbourne. I és precisament a Austràlia on l'autor situa l'acció i la trama argumental del personatge principal, Peter Snyder. Una acció que comença d'una manera directa, concisa, impactant, amb Peter, fill únic d'una família benestant i acomodada, empenyat perquè els seus pares se n'havien anat de vacances a les illes Fiji, havien decidit no emportar-se'l i es troba dalt del tren, anant cap a la casa dels seus cosins a Moorabool. A través dels divuit capítols del llibre, Peter es troba amb tot un seguit de descobertes, fetes, primer, d'un rebuig envers tot allò que es troba a casa dels seus cosins Conrad i Isabelle, una xica, ara amb vint anys, simpàtica i a qui li agradava llegir-li contes i jugar amb ell en les estades breus que havien fet quan era petit a la granja de la seua tia Claire; i, després, d'il·lusions, encisos i «accidents» que la vida en una ciutat diferent provoca en la pell i en els sentiments del protagonista. La història de Peter Snyder, per tant, transcorre a través d'una contínua curiositat i a través de la formació d'un criteri personal davant de les coses: un jove que en un principi no és a gust en el món que se li ha imposat de viure (la granja dels Burroughs) i s'hi rebel·la posant-se de mitja volta de tot (com fa, per exemple, quan descobreix davant de la porta de la seua nova habitació un exemplar de *Siddharta* de Hesse i un llibre de poemes de Plath, que rebutja sense embuts perquè els considera un plom), però que després es transforma davant d'un feix d'experiències que el captivaran (al final, per exemple, ajuda algú, Mandy, cosa que no havia fet mai, i Peter li obri els ulls sobre certs aspectes de la seua per-

sonalitat) i formarà part de la seua vida com un lloc -ahora fantàstic i real- on refugiar-se davant de les vicissituds del viure.

En aquest llibre, per tant, es veu la transformació del caràcter, la manera de veure el món i la voluntat de ser en ell amb criteri propi, del personatge principal. Un canvi que alhora significa una ruptura i una presa de coneixement de Peter. I a tot això li afegim que es tracta d'un text molt ben escrit, amb una prosa concisa que no requereix -ni els vol- tòpics lèxics o temàtics, tan usuals, malauradament, en moltes obres de narrativa adreçada als joves.

MANUEL GARCIA GRAU

Una obra participativa

L'illa amb llunes. Marc Granell. Tabarca. València, 1999.

L'ILLA amb llunes, de Marc Granell, és una publicació poc usual dins del món editorial i, tot i això, és un llibre molt especial. Es tracta d'un poemari dedicat als joves, qüestió aquesta que connecta molt bé amb les preocupacions i els desitjos de l'autor. Marc s'ha caracteritzat des de sempre per ser un dels poetes que més atenció ha dedicat als escriptors joves. Ha promogut diverses antologies, ha dirigit importants col·leccions de llibres i ha repartit consells a tot aquell que li n'ha demanat, i sempre tenint molt en compte els autors que inicien la seua trajectòria en les lletres.

En aquesta ocasió, Marc Granell ens ofereix una obra participativa, una obra que no solament és d'ell, sinó que és el resultat de diverses sensibilitats. En les il·lustracions ha col·laborat el seu germà, Manuel Granell, el qual ha realitzat un treball plàstic que va des del dibuix en blanc i negre (fent servir recursos com ara la caricatura, el simbolisme...), passant pel fotomuntatge i arribant en ocasions a una combinació molt encertada entre el dibuix i la fotografia (vegeu la foto dels dos germans menuts al costat de la soca d'una palmera; a aquesta soca fotografiada li creixen de sobte un tronc i unes fulles dibuixats).

El crític literari Francesc Calafat s'ha encarregat de la guia de lectura del llibre, on ens fa sabedors de la trajectòria poètica de l'autor i d'alguns apunts de la seua vida. Hi fa un breu però interessant estudi sobre la poesia tradicional i la poesia moderna, i acaba amb unes orientacions per a la lectura del llibre, on analitza molts dels poemes i exposa algunes activitats a realitzar durant la lectura, per a després de la lectura, i fins i tot uns suggeriments per a treballar les il·lustracions. Un ampli manual adreçat als joves lectors, per tal que comprenquen millor els poemes i aconseguir així que ells mateixos participen de l'esperit del llibre.

I, finalment, hi ha la poesia. En molts moments, hi trobem el Marc Granell que coneixem d'altres obres, amb les seues preocupacions personals i amb la seua projecció universal. La fugacitat de l'existència, l'amor envers la nostra terra, la preocupació per la qualitat de vida dels humans són alguns dels temes que hi apareixen, tot amant amb un to adreçat al públic adolescent. I, per fer més assequible aquest to, Marc fa servir en molts poemes els recursos lírics tradicionals: la rima, la mètrica, l'estrofa. Com hem dit, tot un conjunt d'elements que conformen un llibre ben especial. Enhorabona.

VICENT PENYA

Una adolescència sense tabús

... *Que la punta d'un paraigua*. Xavier Mínguez. Edicions Camacuc. València, 1996.

AMB la lectura del llibre que ens ocupa arribem a la conclusió que ens trobem davant d'un ja clàssic de la literatura juvenil en les nostres lletres. Partint de la premissa que estrictament no hi ha literatura juvenil i literatura adulta, sinó bons llibres i llibres dolents, no seria cap disbarat qualificar aquesta obreta com un bon llibre adreçat als lectors joves. No debades, Xavier Mínguez té experiència en el món dels més menuts i adolescents: *Alícia al País de la xocolata* (Ajuntament de Meliana, 1991), ... *Que un polp en un garatge* (Camacuc, 1994) i *Els seus amics li deien Pi* (Tàndem, 1996). A banda, l'èxit del text ve confirmat per la constant reedició (1991, 1992, 1994 i 1996) de ... *Que la punta d'un paraigua*, amb les aconseguïdes il·lustracions d'Enric Hormigós.

L'encert del text rau en el fet que, a través de la usada i abusada història del viatge de final de curs tradicional de qual-sevol centre d'ensenyament, l'autor ens perfila de forma desinhibida el món dels adolescents, tan poc entés pels pretesos adults i força tipificat i idiotitzat per aquests darrers. Així, mitjançant un itinerari de València a Mallorca, sembla que recorrem la ruta de la iniciació a la vida dels seus protagonistes. D'aquesta manera, els joves lectors veuen reflectides de forma nítida i clara les preocupacions que envolten el passatge que han de travessar, unes vegades amb gana i d'altres amb nostàlgia del paradís que prompte perduran.

No hi ha por, doncs, de dir en veu alta tot allò que tots hem pensat durant aquell període vital, no tan llunyà com molts volen pensar. La preocupació essencial per la urgent descoberta del sexe en totes les seues facetes recorre les ments dels personatges pertot arreu del llibre, així com el valor de les persones i de l'amistat com a forma de supervivència davant dels majors. Se'ns fa, d'aquesta manera, molt viscut el record de la pròpia experiència amb l'agilitat d'uns diàlegs molt reals i gens artificials ni dirigits.

Finalment, hem de remarcar la versemblança dels personatges i la història, el llenguatge viu i col·loquial però acurat, la fidelitat a les sensacions i aromes d'una edat molt ben delimitada i, potser, un excés d'ingenuïtat i d'hermetisme en una època de la vida que no és de vegades tan perfecta.

VICENT NÀCHER

Els primers passos

Qui t'ha dit que el món era blanc? Maria Jesús Bolta. Edicions Bromera, 1999. Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre 1998.

UNA jove sabatilla esportiva ha patit un colp i ha de ser reparada. Els propietaris la porten al taller d'un sabater, on coneixerà tota una colla de companyes que estan en una situació semblant. Esta experiència l'enriquirà extraordinàriament, perquè gràcies a ella podrà veure la vida a través dels altres i saber quin és el món que habiten tots plegats: fet de dolor, sobretot, però també d'alegria i de solidaritat.

Quan més tard arriben al taller dues sandàlies fines i orgulloses, que només s'ocupen i preocupen d'elles mateixes, l'harmonia del grup es trenca. Hi haurà alguns problemes derivats de la presumpció insuportable de les noves inquilines, que es dediquen a exhibir els seus aires de superioritat i a burlar-se de la resta del personal.

Qui t'ha dit que el món era blanc? és un relat que té una estètica de ballet clàssic, una dansa que també ens pot recordar la plàstica dels dibuixos animats de la factoria Disney. La música i la banda sonora les sentim en cada acció dels personatges, fins i tot en els diàlegs, cosa que fa més rítmica la narració.

Però el millor del conte és probablement la metàfora que estableix a través d'una aventura en la qual una pila de sabates gastades han adquirit la responsabilitat de viure en comunitat. El tema, a més, està plantejat d'una manera original, tot i que una mica calçat amb calçador. Vivim una època on ningú no es preocupa massa del que té, ja siga material o espiritual; una època on tirem les sabates al fem, quan ens hem cansat de portar-les. Tot el que toquem són objectes, béns de consum. Per això el relat entra en un cert didactisme forçat, situat en un ambient ja extint: una sabateria de vell. Tant se val. El valor del llibre resta intacte. Diu que no podem posseir res sense considerar la felicitat (poca o molta) que ens proporciona, sense valorar-ho com cal. I també que nosaltres mateixos ens hem de sentir contents en la vida, tal com som i per damunt del nostre color o condició física. Perquè la bellesa és sempre interior i útil.

AGUSTÍ PEIRÓ

Autors d'ara i per a tots

La mirada d'Al-Azrar. Silvestre Vilaplana Barnés. Editorial Marfil. Alcoi, 1999. *Llegendes urbanes i narracions suburbials.* Bienve Moya. Editorial Marfil. Alcoi, 1999. *Maghica.* Josep Lluís Seguí. Editorial Marfil. Alcoi, 1999. *Hostes.* Maluy Benet, Dolors Jimeno, Vicent Mateo, Pilar Monerri i Ismael Vallés. Editorial Marfil. Alcoi, 1999.

LA tenacitat i tossuderia de les empreses editorials valencianes no deixa mai de sor-

prendre'ns. A pesar de les dificultats, continuen proporcionant-nos productes nous i, fins i tot, noves propostes com la que, recentment, ens ha obsequiat Marfil. Aquesta editorial alcoiana ha iniciat una nova col·lecció d'obres narratives amb quatre volums de temàtica i intencions diverses. De fet, tant en el disseny -amb unes portades magníficament il·lustrades per Miquel Calatayud- com en l'elecció de les obres que formen part del catàleg, la col·lecció té un cert aire -i supose que també una certa intencionalitat- d'ambigüitat: sembla d'una banda una col·lecció d'obres infantils o juvenils, però, d'altra, té internament un format tipogràfic propi de les obres destinades al públic adult.

Aquesta ambigüitat hi destaca com l'aspecte més característic i definidor. La col·lecció pretén, com el seu nom indica, potenciar els «Autors d'Ara», donant-los a conèixer a tot tipus de públic lector. Per això, *La mirada d'Al-Azrar*, la primera novel·la que publica el seu autor, Silvestre Vilaplana Barnés (nascut a Alcoi), és una obra que qualsevol lector podrà llegir amb fluïdesa i interès, perquè, d'una banda, participa de les regles de l'anomenada literatura juvenil i, de l'altra, desenvolupa una trama d'aventures desencadenada a partir de la troballa d'uns papers històrics, posteriorment desapareguts de forma misteriosa. Els protagonistes, dos joves estudiants universitaris -Anna i Roger-, tractaran d'esbrinar-ne el secret. Per tant, pot ser llegida també com una obra narrativa de gènere negre o policial.

La segona de les obres editades és un recull de contes titulat *Llegendes urbanes i narracions suburbials*, de Bienve Moya, autor nascut a Vilanova i la Geltrú l'any 1944. Tots els textos participen inicial-

ment de les característiques de l'anomenada literatura oral o rondallística, però, a diferència d'aquesta última, desenvolupen històries actuals i ambientades a espais urbans: sobretot, a barris populars i marginals de grans ciutats. S'acosten, en conseqüència, als gustos generals d'una gran part de la gent que, en els seus intercanvis comunicatius diaris, utilitzen sovint els recursos de la crònica urbana i de la visió tafanera dels fets quotidians.

La tercera de les propostes publicades pertany a un autor ja conegut com ara Josep Lluís Seguí, que ha escrit també una novel·la ambigua des de la concepció ortodoxa dels gèneres narratius. *Maghica*, una obra que relata les hores passades per la protagonista -Susanna Soler- a Altea, on ha anat per a realitzar un reportatge fotogràfic, és, alhora, una novel·la per a joves, perquè la seua protagonista és jove, i una obra de crònica negra, perquè hi ha també un assassinat, com també és una obra psicològica, perquè hi descobrim, amb la lectura, els diferents estats d'ànim del personatge principal, etc. Es tracta, en definitiva, d'una obra coherent dins la línia de les últimes obres de l'autor, al qual, potser, caldria demanar-li un punt més d'ambició narrativa, de cara a l'obra que els seus lectors li esperen. Recursos no li'n falten, i capacitat, evidentment, en té.

Finalment, hem de ressenyar la darrera de les obres publicades en aquesta nova col·lecció de Marfil: es tracta de l'obra col·lectiva titulada *Hostes*, l'autoria de la qual pertany al col·lectiu anomenat el Cercle d'Escriptors, format a València per Maluy Benet, Dolors Jimeno, Vicent Mateo, Pilar Monerri i Ismael Vallés. Cadascun dels membres d'aquest col·lectiu ha escrit un conte basat en un dels diversos hostatgers que conviuen en una pensió centrada de la ciutat de València. La tragèdia envolta els actes de cada un dels protagonistes, perquè el lector sap, a partir de la primera narració, l'inevitable enderrocament final de l'hostal a causa d'una explosió de gas. Ens trobem, per tant, davant d'un recull de narracions temàticament unitari i que aconsegueix l'interès dels lectors. Uns lectors que, sens dubte, faran bé també si reben positivament aquesta nova col·lecció d'autors actuals que escriuen per a tots.

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

Més que aventures

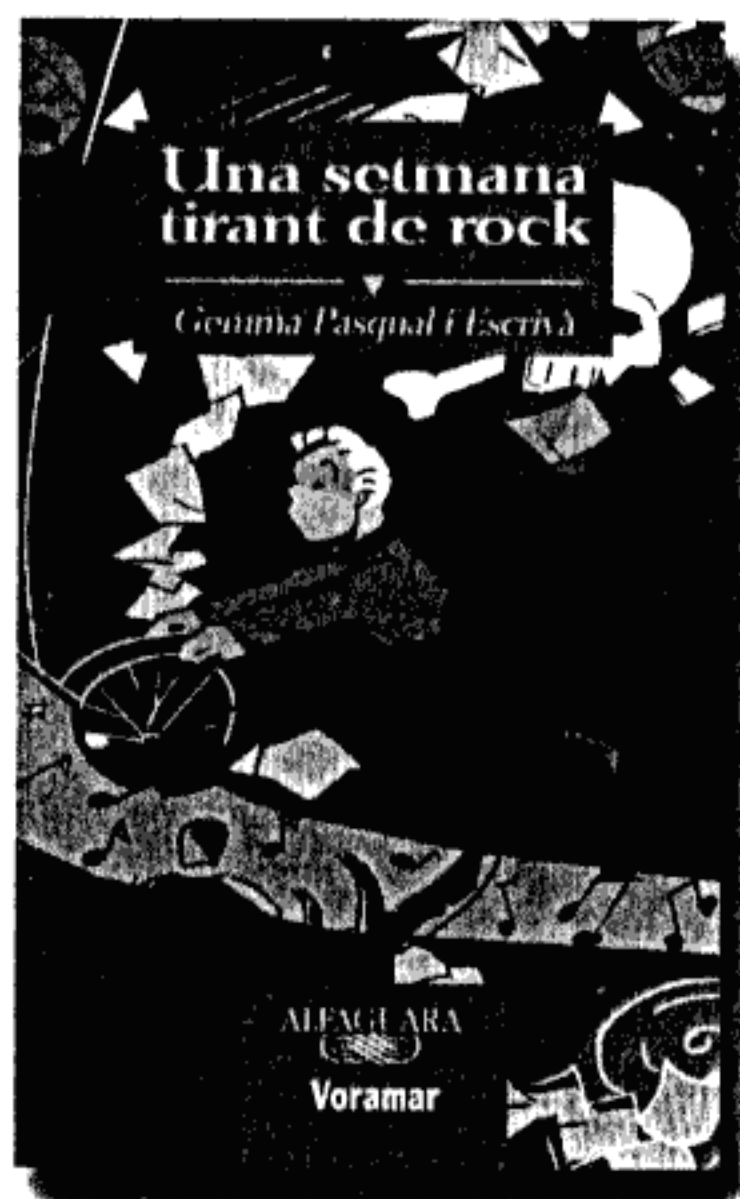
L'any de la invasió. Emili Piera. Edicions del Bullent, Picanya, 3ª edició desembre del 1998 dins de la col·lecció Esplai. 121 pàg.

EL periodista Emili Piera (Sueca 1954) debutà en la literatura amb aquesta novel·la que els criteris editorials han dirigit cap a un públic juvenil. No obstant, *L'any de la invasió* va més enllà i, tot i contenir molts dels ingredients que caracteritzen el gènere «juvenil», com ara una acció plena d'aventures o uns protagonistes adolescents, es pot llegir senzillament com el que és: una obra interessant i ben escrita. *L'any de la invasió* relata les maniobres de defensa dels habitants de l'illa Frímula davant la pressió invasora dels romans. Les maniobres d'un i altre exèrcit, les creences dels dos pobles i els costums dels frimulins conformen un decorat ben construït on es mouen uns personatges potser massa arquetípics. L'acció supera els seus protagonistes, que apareixen dibuixats amb els trets més imprescindibles i una mica tòpics. No obstant això, Piera s'arrisca un poc en presentar-nos uns defensors bàrbars -que practiquen sacrificis humans- i uns conquistadors preocupats per eradicar aquesta mena de pràctiques i disposats a imposar-se tant per l'eficàcia -l'ús del llatí i el comerç- com per la força. No hi ha doncs ni bons ni dolents completament dolents. El lector mínimament predisposat podrà fe interpretacions metàfòriques sobre aquestes invasions i d'altres molt més recents i pròximes fetes en nom de la civilització i la «millora de les condicions de

vida de salvatges indígenes». L'aventura, que n'hi ha i molt ben narrada, és també un mitjà per anar un poc més enllà i fugir de les limitacions del gènere.

En definitiva, *L'any de la invasió* és una novel·la que es llig amb facilitat i que, a més, farà reflexionar més d'un lector. El llenguatge resulta en ocasions un poc afectat, però això no és obstacle per a un ritme àgil i fluid que fa la lectura ben satisfactòria.

JORDI SEBASTIÀ

El maneguet del Guillem

Una setmana tirant de rock. Gemma Pasqual i Escrivà. Alfaguara/Voramar, València, 1998.

ENS sorprén gratament aquesta autora de la Safor amb una narració fresca, dinàmica i entretinguda sobre una setmana en la vida de Guillem, un adolescent de 14 anys, estudiant de 3r d'ESO.

La novel·leta s'estructura, molt originalment, en set capítols, corresponents a cadascun dels dies de la setmana. El Guillem passarà una setmana d'infart que ben segur contagiarà molts joves lectors que s'hi sentiran identificats. Motiu: ha suspès tres assignatures i els seus pares, com a càstig, li prohibeixen anar al concert d'un grup musical que ell estava esperant des de fa temps.

El Guillem se sent angoixat però al mateix temps posa en marxa els dispositius de la seua imaginació per tal d'aconseguir anar a l'anhelat concert. És així

com es van desenvolupant cadascuna de les escenes de què consta l'acció. El protagonista tracta d'inventar a corre-cuita (no té molt de temps, un dia menys a mesura que transcorre la setmana: el concert és dissabte) estratègies per enganyar els pares sense que se n'assabenten, aconseguir els diners de l'entrada... Es debat entre la inseguretats que li provoca estar fent el que no toca i la il·lusió que li fa l'actuació d'Els Pets. És un desafiament que no s'atura i que implica al lector/a de tal manera que arriba a fer-lo/la còmplice.

Per aconseguir el que vol, el Guillem es clava en més d'un embolic. Els cops d'humor són molt bons i connecten perfectament amb el públic lector a qui va destinat principalment el llibre. A mesura que transcorre l'acció, el lector/a es debat amb una pregunta: anirà Guillem al concert dissabte? La resposta a aquesta pregunta no es troba ni s'endevina fins que s'acaba el llibre, la qual cosa fa que la lectura no perda interès en cap moment. Al final, la resolució que planteja l'autora no deixa de ser intel·ligent i educativa.

És un llibre ideal per enganxar a la lectura l'alumnat de l'ESO. Sembla que el protagonista n'és un més, i també la resta de personatges: l'Enric, la Mireia, el Francesc,...

La relació que públic lector i protagonista poden arribar a tenir és força insospitable. El personatge del Guillem està molt ben definit i té tots els ingredients perquè el llibre tinga èxit entre la població adolescent. Presenta les dues cares d'una mateixa moneda: l'heroi i l'anti-heroi. És per això que resulta un personatge atractiu i familiar, amb el qual no és gens difícil identificar-se.

Gemma Pasqual penetra amb gràcia i mestratge en la psicologia dels adolescents i ens ofereix una història original i ben construïda, on els patiments d'un estudiant fastiguejat per les notes es converteixen fàcilment en el centre d'interès de qualsevol que s'endinse en la història com a lector/a. La vida a l'institut, les inquietuds compartides amb amics, les aficions, la relació amb els pares... són elements en els quals es recolza el fil argumental d'aquesta divertida història.

Com a única pretensió trobem, al final, aquella tan senzilla i bàsica, però alhora

tan necessària, de distraure i educar. No pot tenir millor aspiració la literatura juvenil del nostre país i de tots els països. Amb *Una setmana tirant de rock* trobem acomplida la principal finalitat de la literatura. A més a més, l'autora hi afegeix unes dosis escaients d'aventura, humor i suspens. La proposta està ben servida.

No deixa de cridar-nos l'atenció que l'autora encapçale la narració, és a dir, quasi la situe, amb una citació d'uns versos d'Ausiàs March: «Qui son camí verdader ha errat/ per anar lla on vol sojorn haver,/ és-li forçat que prenga mal sender/ e mai venir a son lloc desitjat» que, sens dubte, fan que encetem la lectura si més no amb curiositat, la qual cosa sempre és una bona garantia. Aquests versos, a mena de moralitat per a la història, són un bon proemi per a l'obra d'aquesta incansable narradora saforenca que, ben segur, ens nodrirà la fantasia amb nous relats.

MARISOL GONZÁLEZ FELIP

Les dificultats de l'humor

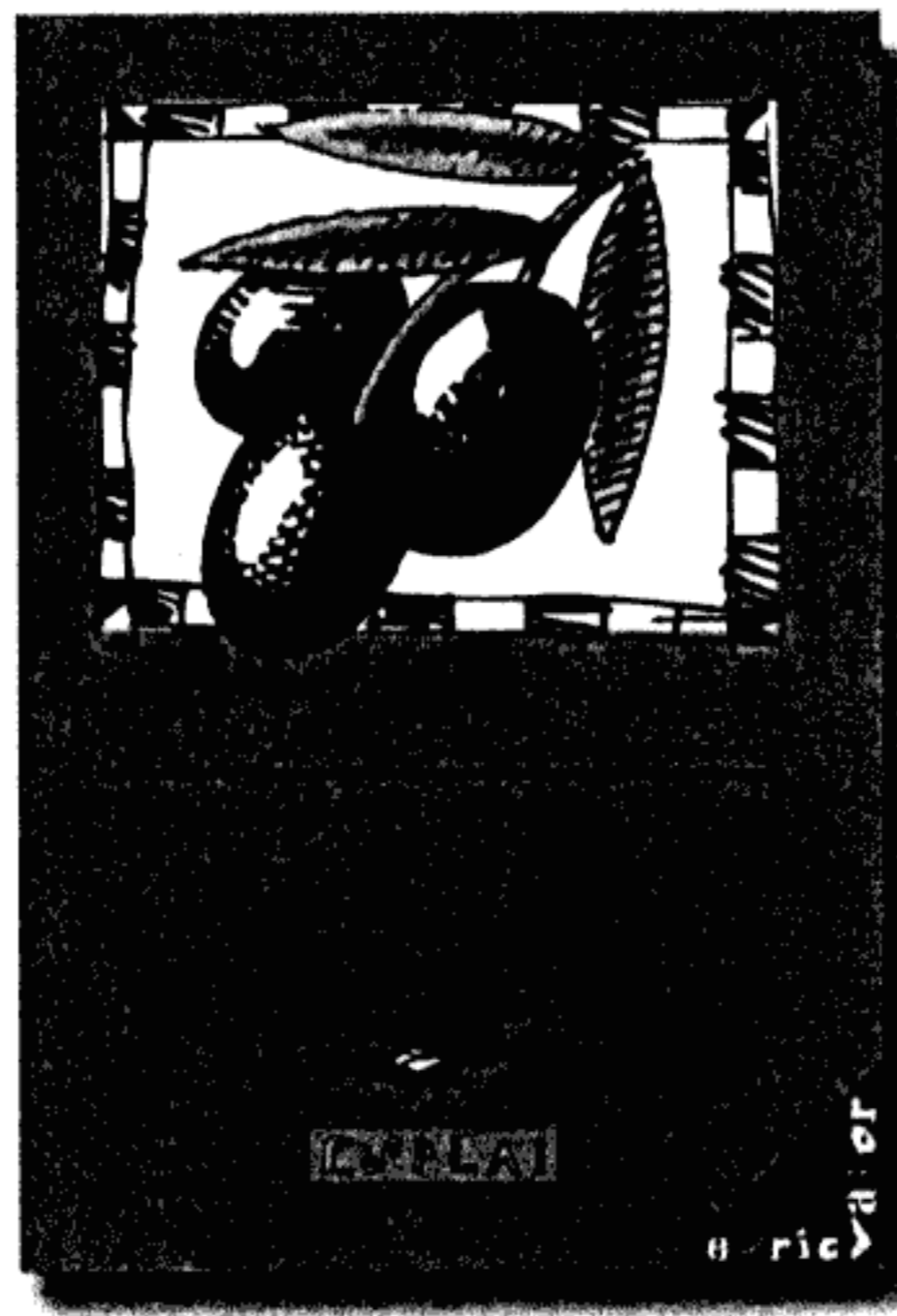
Volves i olives. Francesc J. Bodí. XIV Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor. Edicions del Bullent, 1998.

L'HUMOR és un gènere força complicat, encara que a primer colp d'ull pugja semblar tot el contrari. Algú ha dit que és més difícil fer riure que fer plorar. En literatura, i per a la meua modesta opinió, no s'enganyava gens ni mica qui va fer semblant afirmació. Quants autors s'han topat contra aquest mur sense ni tan sols aconseguir un esbós d'un somriure del lector?

Per a escriure humor cal fer-ho amb traços molt fins, evitant caure en la ximpleria, en la grolleria, en l'estupidesa. Un autor, per tant, en fer humor necessita crear-lo d'una manera intel·ligent, sense forçar les situacions fins a límits esperpèntics, sense que se li veguen les plomes de «xistós» de barra de bar, ni una ansietat per fer-nos riure cada tres frases amb la mateixa fórmula amb la qual ha fracassat des del principi.

En aquest país, el valencià vull dir, en el qual sembla que gaudim d'un bon sentit de l'humor, no comptem amb bons creadors d'aquest gènere literari. Així i tot, sempre hi ha algú que de tant en tant ho intenta, com és el cas de Francesc J. Bodí.

Francesc J. Bodí en *Volves i olives* ha teixit una extensa i alhora complexa teranyina per a oferir-nos, en clau d'humor i sàtira, un retrat del món rural valencià de principi de segle. Encara que més que un retrat potser siga una carica-

tura mordaç d'un temps i d'un país. Per aconseguir aquesta fita no li ha importat, com al bon caricaturista, exagerar els trets i inventar escenes impossibles en escenaris quotidians.

És aquesta una novel·la coral, sense protagonistes destacables, on tots els habitants del petit poble, vius o morts, tenen la seua importància.

Amb ironia, Bodí ens parla de polítiques municipals on l'església i els cacics fan i desfan al seu gust, sacrificant de vegades les seues pròpies creences, això sí, sense deixar de mirar de cua d'ull cada un dels moviments de l'oposició.

Crònica divertida d'un poble dividit entre beats i esquerrans i on la desaparició de la figura del sant patró crea recels i obri noves trinxeres. Amanida per una interessant col·lecció de malnoms, d'anècdotes i de comarejos, que de segur que l'autor ha pouat, en la seua majoria, de l'imaginari col·lectiu del seu poble, Agres.

A nivell general es pot dir que de la seua topada amb la muralla de l'humor Bodí ix ben parat, encara que hi ha ocasions en què la seua ironia grinyola i l'autor patina una mica.

El més irònic del cas és que sent aquesta una novel·la per a adults haja guanyat un premi de narrativa juvenil i haja aparegut en una col·lecció juvenil, amb tots els pros i contres que la qüestió pugja tindre per a l'obra i per al seu autor.

MANEL ALONSO